

Ehkäisevän päihdetyön ohjelma 2023–2025 (KV 12.2.2024 § 2)

Tietoperustainen viestintä

Tavoite	Toimenpiteet	Toteutustavat ja vastuutaho
Viestintä tukee itsearviointia	Varmistetaan, että internetsivuilla on ajankohtaiset oma-apuaineistot ja materiaalit (Aklinikkasäätiö, Päihdelinkki, Stumppi.fi, THL)	Päivitetään internet- ja intranetsivut ja varmistetaan, että tieto on helposti löydettävissä (Kaupungin viestintä) <u>Tilanne 2025:</u> Kaupungin sivuilta löytyy useita ajan tasalla olevia internet-linkkejä.

Tavoite	Toimenpiteet	Toteutustavat ja vastuutaho
Haittariskiviestintää kohdennetaan erityisesti elämänkaaren murrosvaiheisiin ja erityisryhmille. (koululaiset, vanhemmat, ikäihmiset)	Erilaiset kampanjat, tapahtumat, julisteet eri tilanteisiin Yksilökohtainen terveysneuvonta, riskikäyttöön kohdennettu lyhytneuvonta	Ehkäisevän päihdetyön viikon toteuttaminen marraskuussa, tupakoimattomuuspäivät (Suunnitelma ja toteutus yhteistyössä ml. henkilöstöhallinto). - Näkökulman nostaminen esille myös muissa tapahtumissa (Sydänviikko, vanhustenviikko jne.) -Viestinnän suuntaaminen erityisesti koululaisille ja vanhemmille <u>Tilanne 2025:</u> Koulut viestivät aktiivisesti päihdeasioista, kaupunki tekee viestinnässä tiivistä yhteistyötä hyvinvointialueen kanssa ja hyödyntää esimerkiksi EHYT ry:n materiaaleja.

	Lisätään tietoutta asioista, joiden kohdalla tietotaso on matala (esim. alkoholi kroonisten kansansairauksien riskitekijänä. Alkoholin käytön vaikutukset vanhemmissa ikäluokissa).	Hyvinvointikertomus ja katsaus tuottavat tietoa oman kunnan tilanteesta vuosittain (HYTE) <u>Tilanne 2025:</u> 65- ja 75-vuotta täyttäneet miehet käyttävät Kauniaisissa alkoholia enemmän, kuin naapurikunnissa, joskin luku on pienentynyt vuodesta 2018. Yläkoulu (8.–9. lk) nikotiinituotteiden ja kannabiksen käyttö on selvästi vähentynyt; raittius kohentunut. Huomion paikka on rahapelaamisen kasvu ja lievä nousu viikoittaisessa alkoholikäytössä. Lukio (1.–2. vlk) raittius hieman parani ja päivittäinen tupakka/sähkösavuke/nuuska väheni, mutta kokonaisnikotiinin päivittäiskäyttö kaksinkertaistui → viittaa nikotiinipusseihin. Humalahakuinen juominen pysyi korkeana (lievä nousu). Rahapelaaminen lisääntyi voimakkaasti.
--	--	---

Tehokas varhainen tunnistaminen

TAVOITE	TOTEUTUS JA TOIMENPITEET	
Tunnistetaan alkoholin, tupakkatuotteiden ja huumausaineiden käyttöön ja rahapelaamiseen liittyvät riskit ja osataan tukea asiakasta riittävän varhaisessa vaiheessa	Systemaattinen lyhytneuvonta ja muut varhaisen avun menetelmät: Tällä hetkellä käytössä: Rakenteinen kirjaaminen, <i>AUDIT</i> , <i>mini-interventio</i> , <i>ADSUME</i> , <i>Suun terveydenhuollon esitietolomakkeet</i> , <i>mini-interventio</i> , <i>Vanhuspalveluiden terveyttä edistävien kotikäyntien kyselylomakkeet</i> , <i>sähköinen terveystarkastus</i> , <i>Aikuissosiaalityön seutukunnallinen itsearviointilomake</i> , <i>Lapset puheeksi -menetelmä</i> <u>Tilanne 2025:</u> Hyvinvointialueen vastuulla. Lapset puheeksi menetelmää ei ole päivitetty.	
TAVOITE	TOTEUTUS JA TOIMENPITEET	SEURANTA JA ARVIOINTI

	TOIMENPITEET: Käytössä olevien menetelmien arviointi Menetelmien käyttöönotto erityisesti rahapelaamisen liittyvien riskien tunnistamiseksi Seutukunnallisen itsearviointilomakkeen juurruttaminen sosiaalityön työntekijöiden arkityöskentelyyn Päivitetään Lapset puheeksi –toimintamalli vastaamaan Mielenterveysseuran päivitettyä mallia ja kerrataan käytännöt, mm. neuvonpito-osion käyttöönotto, työntekijöiden kanssa. Varmistetaan kouluttajakoulutuksen jatkuminen. Systeeminen malli, IPC, Schoolkids (mielenterveys ja ahdistus).	Muutostarpeet on tunnistettu ja kehittämissuunnitelma tehty Toteutuneet itsearviointit ja koettu hyöty (sos.palv.) Koulutuksen järjestäminen Vastuu: perhetyönryhmä <u>Tilanne 2025:</u> Kouluilla on erilaisia omia ohjelmia, joilla ehkäisevää työtä toteutetaan. Yhteistyö EHYT ry:n kanssa, muun muassa PAUSE-hanke, ja vuosiluokkakohtaiset oppitunnit liittyen päihdekasvatukseen.
Etsivässä työssä tunnistetaan ja opastetaan asiakkaita, jotka ovat ehkäisevän päihdetyön tarpeessa tai muussa riskiryhmässä	Kehitetään etsivän työn menetelmiä ja yhteistyötä eri toimijoiden välillä: Tällä hetkellä toteutuu: <i>Etsivä nuorisotyö, Seniorineuvola, terveystarkastukset (omaishoitajat, työttömät), pitkäaikaissairauksien vuoksi hoitajavastaanotolla käyvät ja mielenterveysasiakkaat. Ks. LIITE 3.</i> TOIMENPITEET: Villa Bredan yhteistyöverkoston hyödyntäminen ikäihmisten ehkäisevän päihdetyön toteuttamisessa	Eri ryhmille kohdennettujen käyntien sisältö ja käytettävä materiaali määritetty Seniorineuvola, käynnit ja %- osuus kohderyhmästä Toteutuneet terveystarkastukset Toteutuneet sairaanhoitaja-/terveydenhoitajakäynnit (pitkäaikaissairaudet) <u>Tilanne 2025:</u> Hyvinvointialueen vastuulla.
TAVOITE	TOTEUTUS JA TOIMENPITEET	SEURANTA JA ARVIOINTI

	Kehitetään Kauniaisiin soveltuvat etsivän nuorisotyön menetelmät ja toimintatavat ja juurrutetaan osaksi arkityötä	Toimintatapojen kuvaukset tehty (KuVa) <u>Tilanne 2025:</u> Etsivä nuorisotyö jalkautuu nuorten pariin ja tekee myös EMPT-työtä.
--	--	--

Laajassa käytössä Pakka-toimintamalli

TAVOITE	TOTEUTUS JA TOIMENPITEET	SEURANTA JA ARVIOINTI
Alkoholi-, tupakka- ja rahapelipolitiikka toteutetaan suunnitellusta ja laajassa yhteistyössä.	Luodaan yhteistyönrakenteet paikallisten yritysten kanssa. > päivitetään 2021 väliraportin mukaisesti	Yhteistyörakenteet sovittu <u>Tilanne 2025:</u> Pakka-toimintamallia ei ole otettu käyttöön, vaatii kohtalaisen ison taloudellisen- ja henkilöstöresurssin.

Aktiivinen lähiyhteisö

TAVOITE	TOTEUTUS JA TOIMENPITEET	SEURANTA JA ARVIOINTI

Ehkäisevä päihdetyö on osa varhaiskasvatuksen ja oppilaitosten perustyötä, toimintatapoja ja -kulttuuria	Varhaiskasvatuksessa otetaan tarvittaessa puheeksi vanhempien päihteiden käyttö. Yhteiset sovitut käytännöt lapsen suojelemiseksi on kirjattu ylös: Tällä hetkellä käytössä: Kotikäynti, Lapset puheeksi – menetelmä, Huolen vyöhykkeistö, Ohjaaminen perhetyön ryhmän tuen piiriin. Ks. LIITE 3. TOIMENPITEET: Käytäntöjen vaikuttavuuden arviointi. Toteutuminen, seurantamenettelyn kehittäminen	Muutostarpeet on tunnistettu, kehittämissuunnitelma on tehty <u>Tilanne 2025:</u> Ehkäisevän päihdetyön kunnan vastuulla oleva kokonaisuus toteutuu varhaiskasvatuksessa ja kouluissa.
---	---	---

TAVOITE	TOTEUTUS JA TOIMENPITEET	SEURANTA JA ARVIOINTI
---------	--------------------------	-----------------------

	Oppilaitoksissa on laadittu ehkäisevän päihdetyön suunnitelma päihteiden käytön ja käyttökokeilujen ehkäisemiseksi ja niihin puuttumiseksi. Suunnitelmaan on kirjattu ylös yhteiset käytännöt, joiden toteutuminen varmistetaan oppilaitoksissa tehtävissä oppilaitosympäristöjen ja –yhteisön tarkastuksissa. TOIMENPITEET: Kohderyhmien ja käytäntöjen vaikuttavuuden arviointi ikäryhmissä: Alle 7-vuotiaat, 7–12-vuotiaat; 13–16-vuotiaat; 16 vuotta täyttäneet Yksiköissä on ajantasaiset ehkäisevän päihdetyön suunnitelmat. Oppilaitosympäristöjen ja –yhteisön tarkastusmenettelyä kehitetään LAPE-hankkeen puitteissa.	Muutostarpeet on tunnistettu, kehittämissuunnitelma tehty Käynnit on tehty ja tarvittavat dokumentit ovat saatavilla Yhteistyö työsuojelun kanssa on toteutunut Tarkastuskäynnit on tehty ja tarvittavat dokumentit ovat saatavilla Vastuu: Siv ja sote (neuvolat ja kouluterveydenhuolto) <u>Tilanne 2025:</u> Oppilaitoksissa on laadittu ehkäisevän päihdetyön suunnitelma. Kaupungilla on oma henkilöstöä koskeva päihdesuunnitelma.
Ehkäisevän päihdetyön mahdollisuudet on hyödynnetty eri-ikäisten vapaa-ajan ympäristöissä ja yhteiset toimintakäytännöt on kirjattu ylös. Asukkaiden osallistuminen päihteettömän toiminnan suunnitteluun on mahdollistettu.	Nuorisotyössä edistetään nuorten terveitä elämäntapoja, päihteetöntä vapaa-aikaa ja osallisuutta sekä tavoitteellisesti vahvistetaan nuorten itsetuntoa ja itsesäätelystä ja päätöksentekoon liittyviä taitoja: Tällä hetkellä käytössä: <i>Etsivä nuorisotyö, Ehkäpätoiminta, päihde- ja seksuaalivalistus, ryhmäyttämistoiminta, harrastustoiminta, nuorisotila, leiritoiminta, kesätoiminta jne.</i> Päihteettömyyttä tuetaan järjestöavustusten kriteereissä ja tilojen ja tilaisuuksien pelisäännöissä	Tarpeelliset muutostarpeet on tunnistettu, kehittämissuunnitelma (KuVa) Toimintaa suunniteltu yhdessä nuorisopalvelujen, kouluterveydenhuollon ja ehkäisyneuvolan kanssa (seksuaalineuvoja) <u>Tilanne 2025:</u> Etsivä nuorisotyö, päihde- ja seksuaalivalistus, ryhmäyttämistoiminta, harrastustoiminta, nuorisotila, leiritoiminta, kesätoiminta. Päihteettömyyttä tuetaan järjestöavustusten kriteereissä ja tilojen ja tilaisuuksien pelisäännöissä. Avustushakemuksen yhteydessä toimitetaan myös järjestön tai yhdistyksen päihdeohjelma

--	--	--

TAVOITE	TOTEUTUS JA TOIMENPITEET	SEURANTA JA ARVIOINTI
	Asukkaiden osallistuminen ja osallistaminen esimerkiksi päihdefoorumeilla, palautekanavilla. Savuton Kauniainen –ohjelma (liite 3) TOIMENPITEET: Käytäntöjen vaikuttavuuden arviointi. Järjestetään päihdefoorumi toimijaverkostolle. vanhusneuvosto, vammaisneuvosto ja nuorisoneuvosto osallistetaan suunnitteluun ja arviointiin	Savuton kaupunki -kriteerien toteutuminen kaikkien toimialojen vastuulla (Tejo) Varmistetaan kriteerit 1 ja 2 toteutuminen (tejo) Kehittämiseen osallistuneiden asukkaiden määrä, tilaisuudet (lkm) Päihdefoorumi järjestetty joka toinen vuosi tai osallistuttu pks muiden kaupunkien pitämiin päihdefoorumeihin. <u>Tilanne 2025:</u> Kuvattuja päihdefoorumeita ei ole järjestetty. Asukasraateja ja erilaisia tapahtumia on kuitenkin suunnitteilla vuodelle 2025–2026.

Kauniaisten kaupungin henkilöstön terveyden edistämiseen sisällytetään päihdehaittojen ehkäisy	Työpaikan päihdeohjelmaan sisältyy yhteiset toimintatavat alkoholi-, huumausaine- ja rahapelihaittojen ehkäisemiseksi ja niihin puuttumiseksi sekä tupakkatuotteiden käytön vähentämiseksi ja vieroituksen järjestämiseksi: Tällä hetkellä käytössä: <i>Työterveyshuollon mini-interventiot, Audit, Savuton Kauniainen –ohjelma (liite 3), matalan kynnyksen puheeksiotto esimiehen toimesta (varhainen välittäminen).</i> TOIMENPITEET: Varmistetaan, että myös rahapelihaittojen ehkäisemiseksi on yhteiset sovitut käytännöt Järjestään esimiehille ryhmävalmennusta rahapeli- ja päihdehaittojen tunnistamiseksi ja käyttöön puuttumisen tueksi.	Muutostarpeet on tunnistettu ja kehittämissuunnitelma on tehty Työterveyshuollossa käytännöt rahapelihaittojen tunnistamiseksi (henkilöstöhallinto) <u>Tilanne 2025:</u> Kaupungin henkilöstöohjelma on ajan tasalla.
---	--	--

Osaavat ammattilaiset

TAVOITE	TOTEUTUS JA TOIMENPITEET	SEURANTA JA ARVIOINTI
---------	--------------------------	-----------------------

Ammattilaisilla on riittävästi ehkäisevän päihdetyön osaamista	Päihdehaittojen ehkäisyn menetelmät osaksi ammattilaisten perus- ja täydennyskoulutusta Varmistetaan, että työntekijät osaavat hyödyntää tarjolla olevia ehkäisevän päihdetyön materiaaleja ja koulutuksia oman työnsä tueksi. Henkilökunnan osaamisen arviointi Järjestetään vuosittain yhteistä koulusta koko ehkäisevän päihdetyön verkostolle sekä eri ammattiryhmille kohdennettua koulutusta Varmistetaan, että työntekijät osaavat hyödyntää tarjolla olevia ehkäisevän päihdetyön materiaaleja ja koulutuksia oman työnsä tueksi. Puheeksioton jatkuminen ja siihen kouluttaminen. Osallistutaan HUS:n järjestämään päihdekoulutukseen. Järjestetään koulutusta erityisesti rahapelihaitoista ja huumausaineista ja niiden käytön trendeistä. Luodaan yhteistyökäytännöt mm. lähipoliisin kanssa. Varmistetaan, että THL:n, AVI:n ja PKS-verkoston yhteisissä	Osaamisen arviointi ja sen perusteella tehtävä koulutussuunnitelma on tehty Intraan ja internetsivuille tehty EPT-sivusto (sote) Koulutuksissa saadun tiedon jakamisen käytännöt sovittu (HYTE) Kutsutaan HYTE-kokouksiin 1–2 x/vuosi Vastuuhenkilöt nimetty (HYTE) <u>Tilanne 2025:</u> Kaupungin ehkäisevän päihdetyön koordinaation vastuutaho on nimetty. Koulutuksia järjestetään ilmiöpohjaisesti ja tarpeen mukaan eri kohderyhmille. Internetsivuilla on EMPT-sivusto, joka tullaan päivittämään vuoden 2026 aikana.
---	--	--

kokouksissa on aina edustus myös
Kauniaisista.

Kauniaisten kaupungin ikäohjelma 2023–2025 (19.12.2022 § 65)

TAVOITTEET IKÄÄNTYNEEN VÄESTÖN HYVINVOINNIN EDISTÄMISEKSI (2022–2025) JA PALVELUJEN KEHITTÄMISEKSI (2022)

KAUPUNGIN ARVOT: Asukaslähtöisyys – avoimuus – yhteisöllisyys ja yhdenvertaisuus – vastuullisuus ja kestävyys

VISIO: Aikaansaava, hyvinvoiva ja resurssiviisaasti tulevaisuutta rakentava, elävästi kaksikielinen ja monikulttuurinen Grani

Strategia:

1. Resurssiviisaan toiminnan kaupunki/Avoim roheka ja innovatiivinen – Kestävä ja terve kuntatalous, Henkilöstön hyvinvointi ja osaaminen
2. Turvallinen, vihreä kävelykaupunki/ Resurssiviisas Kauniainen
3. Kuntalainen keskiössä/Kaikki mukaan

Linjaukset (senioritapaamiset/ kansallinen ikäohjelma ja laatusuositus)

1. Seniori on yksilöllinen ja aktiivinen toimija
2. Digitaaliset palvelut arjen tukena
3. Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistäminen
4. Asuminen ja ikäystävällinen ympäristö

1. SENIORI ON YKSILÖLLINEN JA AKTIIVINEN TOIMIJA		
TAVOITE	TOIMENPIDE	MITTARIT
Avoimuus, helppo tiedonsaanti	Aktiivinen ja ajantasainen viestintä eri välineitä käyttäen	Kuntalais- ja viestintäkyselyt
	Kuntalaispaneelit	Kokoontumisten määrät, käsitellyt asiat
Osallisuus, vaikuttaminen	Oman kunnan vanhusneuvoston roolin selkiyttäminen, ml. yhteistyö hyvinvointialueen vanhusneuvoston kanssa	Yhteistyörakenteet ja tehtävät ja työnjako määritetty
	Kunnan vaikuttamistoimielinten ja kuntalaisten osallistaminen huomioiden erityisesti heikommassa asemassa olevat.	Osallisuusmittari yli 65v (PKS-hyvinvointikysely 2021)
	Kaupungin toimialojen välinen ja niiden yhteistyö LU-hyvinvointialueen kanssa toiminnan tehostamisen painopisteenä	Kunnan ja hyvinvointialueen väliset yhdyspinnat määritetty
	Kaupungin ja yhdistysten edustajien muodostaman monialaisen GeroGrani- verkoston toiminta	

TAVOITE	TOIMENPIDE	MITTARIT
Yhteisöllisyys ja sukupolvien välisen vuorovaikutuksen lisääminen	Otetaan Villa Bredan tilat käyttöön monipuolisesti tarjoamalla kuntalaisille kohtaamispaikkoja Uusien yhteistyömuotojen kehittäminen, mm. varhaiskasvatuksen, koulujen, taiteen perusopetuksen, liikuntaseurojen, kirjaston ja kansalaisopiston, kulttuuripalvelujen, ympäristöpalvelujen kanssa Villa Breda ja kaupungin toimialat toteuttavat kokeiluja ja vakiinnuttavat toimintatapoja, joilla mahdollistetaan paikkoja sukupolvien väliselle kohtaamiselle: Toimintamalleja, jotka syntyneet yhteistyössä Aalto-yliopiston opiskelijoiden kanssa: 1.Honestly? kampanja. Tavoitteena on rohkaista vuorovaikutusta vanhusten ja nuorempien välillä. Toteutetaan kampanja ja lyhyet videot, joissa lapset/nuoret haastattelevat ikääntyneitä heidän nuoruudestaan. 2.Seniori-juniori-keskustelutilaisuudet x/vuosi	VB kohtaamispaikkana: tilojen käyttöaste Kuvataan toteutunut yhteistyö: viestintä Toteutuneet projektit ja lyhyet videot (lkm), joissa seniorit vastaavat nuorille elämäänsä koskeviin kysymyksiin samalla osoittaen samanlaisuudet sukupolvien välillä. <u>Tilanne 2025:</u> Etsivän jalkautuvan vanhustyön kautta on saavutettu noin 30 ikäihmistä, jotka eivät ole minkään avun piirissä. Nuorisotalon toiminnan kehittäminen ylisukupolvisessa kohtaamisessa. Estradi-toiminta kevät 2025. Yhdyspintoja kehitetään edelleen, esim. liikuntaneuvonta, Olohuone-toiminta. Villa Apollon HYTE-pilotti tuodaan päätöksentekoon marraskuussa 2025.

	3. Villa Breda, Grani-keittiö: kohtaamispaikka eri tahoille: kokkailuun, tapahtumien järjestämiseen, jutusteluun, kahvihetkeen. 4. Luova lounas-konsepti Villa Bredassa. Tuloksena säännöllisesti järjestettävä tapahtuma, joka tarjoaa projektiluonteisia aktiviteetteja senioriyhteisölle. Osallistujat ehdottavat heitä kiinnostavia projekteja, joihin muut voivat ilmaista kiinnostuksensa. Suosituimmat näistä toteutetaan koko yhteisön avustamana esim. 1xkk tai 3-6 x vuodessa.	Yhteistyö (kuvataide)koulun tai kansalaisopiston kanssa> kotisivut Lukumäärä, palaute GLA, Seurakunnat, järjestöt: tilaisuuksien määrä, osallistujat, palaute Kokeilu syksyllä 2022 Yhteistyökumppanit valitaan projektin mukaan; toteutettujen projektien määrä, osallistujien määrä <u>Tilanne 2025:</u> GLA:n ja seurakuntien kanssa tehdään tiivistä yhteistyötä.
TAVOITE	TOIMENPIDE	MITTARIT
Elämyksiä taiteesta ja kulttuurista Kulttuuriohjelma (2020-2030): kulttuuri on hyvinvoinnin edellytys, jalkautuu arkeen ja näkyy ja kuuluu Granissa	Otetaan laajasti käyttöön 100 minuuttia taidetta - toimintamalli, johon kuuluvaa taidepassia voivat täyttää sekä Sote omassa toiminnassaan, mutta myös muut toimijat, kuntalaiset ja yhteisöt. Toimintamalliin liittyvän taidepassin yhteyteen liitetään taide- ja kulttuuripedagoginen ohjeistus, joka avartaa käsitystä siitä, mitä taide ja kulttuuri ovat, ja miten pienellä	Opastus toimintamallin käyttöön ja vakiinnutetaan vuoden 2023 aikana <u>Tilanne 2025:</u> Kulttuuriohjelma päätöksenteossa, taidepassi ei ole käytössä, kirjasto kehittää edelleen toimintaa ikääntyneiden palveluntarpeeseen vastaamiseksi. Vuonna 2026 tarkoitus pyrkiä käynnistämään HYTE-kohdeavustuksella Kulttuuriluotsi-toimintaa yhteistyössä kolmannen sektorin kanssa.

	panostuksella saadaan päivittäinen 15 minuutin annos kulttuuria. Kirjaston palvelujen käyttö* Kauniaisten taidekokoelma Villa Bredassa ja terveysasemalla Granin SOKUTE, kulttuuri sosiaali- ja terveyspalveluissa-toimintamalli, tukee kulttuurin paikan vakiinnuttamista osaksi ikääntyneiden arkea Hoivalaulu – asumisyksikkö	Viimeistely syksyllä 2022, esittelykierrokset henkilökunnalle ja muille ryhmille Valmistuu syksyllä 2022 Koulutus toteutuu syksyllä 2022 ja kevät 2023
Toimintakyvyn ylläpitäminen liikuntaa lisäämällä	Arkiliikunnan niveltäminen osaksi hoivayksikön ja kotihoidon arjen toimintaa Sosioekonomisesti heikommassa asemassa olevien ikäihmisten osallistumisen mahdollistaminen mm. kansalaisopiston liikuntaryhmiin. Yhteisöllisyyttä liikunnasta: erilaiset liikuntaryhmät Liikuntarajoitteisten henkilöiden liikkumismahdollisuuksien lisääminen, turvallinen elinympäristö	THL: Sotkanet-indikaattorit Seuranta – asumisyksikössä RAI, Toimintakyvyn ja hyvinvoinnin paraneminen Tiedottaminen ja yhteistyö vanhuspalvelujen ja seurakunnan kanssa. Osallistujien määrä, terveyserojen kaventuminen Elinympäristön turvallisuus: asukaskyselyt, Polisi seurantamittarit <u>Tilanne 2025:</u> Ikääntyneiden kohdalla matalan kynnyksen toiminnan kehittäminen on erittäin keskeinen keino syrjäytymisriskissä olevien tavoittamiseksi. Tässä näemme kaupungin liikuntaseurat keskeisenä yhteistyökumppanina tulevalla valtuustokaudella.

	Liikuntapaikkarakentamisessa väestön ikääntymisen huomioiminen	Ikääntyville suunnattujen liikuntapaikkojen määrän lisääminen/rakentaminen
2. DIGITAALISET PALVELUT ARJEN TUKENA		
TAVOITE	TOIMENPITEET	MITTARIT
Ikääntyneiden digitaitojen parantaminen.	Kirjasto osallistuu sosiaali- ja terveystalvelujen kanssa mm. digi- terveystalvelujen käyttöönottoon (Maisa)	Opastusta saaneiden lukumäärä Tilanne 2025: GLA, Enter ry ja kirjasto osallistuvat ikääntyneiden digitukeen.
Digiosaamisen varmistaminen Soten Digiohjelma: henkilökunnan ja kuntalaisten kouluttaminen	Henkilökunnan digitaitojen kartoittaminen 2022 ja koulutussuunnitelma Ikääntyville kuntalaisille toteutetaan erillinen digiohjelma. Etäpalvelujen ja – käyntien toteuttaminen tilanteen mukaan. Kannustaminen Maisan käyttöönottoon tarjoamalla samalla perinteiset yhteydenottotavat	Ikäohjelman liite Maisan käyttäjät eri ikäluokissa
3. HYVINVOINNIN, TERVEYDEN JA TURVALLISUUDEN EDISTÄMINEN		
TAVOITTEET	TOIMENPITEET	MITTARIT
Hyvinvointierot vähenevät	70-vuotiaiden terveystarkastustoiminta käynnistyy lähtökohtana digitaalisten työkalujen hyödyntäminen Lähisuhdeväkivallan ehkäisyn ohjelman toteuttaminen (sote-siv, muut toimialat) Ikääntyneiden mielenterveystyön ja ehkäisevän päihdetyön kehittäminen:	Terveystyötyindikaattorit Eläkeikäisiä, 65+vuotta, koskeva lähisuhdeväkivallan ehkäisyohjelma on tehty Tilanne 2025: Odottaa yhteistyön käynnistymistä LUVN kanssa, jossa koordinaatioryhmä perusteilla. Kauniainen ei ole mukana koordinaatioryhmässä.

	tavoitteena päihteetön elämä ja tuen saaminen siihen Etsivä vanhustyö-pilotointi Kauniaisten mallin kehittäminen LISÄYS: Kirjastopalvelujen käyttöön rohkaiseminen*	Ehkäisevän päihdetyön ohjelma (2020–2022) päivitetty koskemaan myös ikääntyneitä <u>Tilanne 2025:</u> Hyvinvointisuunnitelma tulevalle valtuustokaudelle tulee sisältämään toimenpiteitä ja tavoitteita liittyen ikääntyneiden päihteidenkäyttöön. Kuntalaisten hv ja terveys paranevat pitkällä aikavälillä (Finsote2018, PKS-hyvinvointikysely 2021) Tilanne <u>2025:</u> kts <u>hyvinvointikertomus</u> Asiakastapaamiskerrat <u>Tilanne 2025:</u> Noin 30 henkilöä tavoitettu. Osallistuminen kirjaston tilaisuuksiin, palvelujen käyttö eri ikäryhmissä
Vapaaehtoistyön kehittäminen: yhteistyö kolmannen sektorin kanssa	Luodaan yhteistyömallit ja toimintaperiaatteet yhdistysten ja järjestöjen tukemiselle yhdessä hyvinvointialueen kanssa. Vapaaehtoistyön rakenteiden vahvistaminen GeroGrani-verkosto (vapaaehtoistyön verkosto) toimii aktiivisesti	Yhteistyömallit ja rakenteet kuvattu ja toiminta vakiintunut Kunnan ja 3. sektorin, Granin Lähiapu <u>Tilanne 2025:</u> Toimii hyvin.
Palvelujen kehittäminen osana Tulevaisuuden sote-keskus- hanketta, Ikääntyneiden palvelut	Monialainen yhteistyömalli otetaan käyttöön Vahvistetaan kotikuntoutusta (Gerometro, sos.kuntoutus, Kuntouttavan päivätoiminnan kehittäminen) Asiakas- ja palveluohjauksen kehittäminen	Kotona asuvien osuus 75 v täyttäneistä (2020) 93 % Tavoite 2022, 94 % <u>Vuosi 2022:</u> 98,6 %, 2023 97,6 %, 2024 95,1%

	Kehitetään muistisairaiden diagnostiikkaa ja hoitoa moniammatillisesti yhdessä terveystalvelujen kanssa. Vahvistetaan koko henkilöstön osaamista muistisairauksien tunnistamisessa ja hoidossa Elämän loppuvaiheen hoito, saattohoito (LU, Omaishoito, Gerometro) Ikääntyvien liikuntaneuvontaketjun varmistaminen SOTE-uudistuksessa	Muistihoitajan/koordinaattorin tehtäväkuva on vakiintunut Muistikoulutus, osallistuneet/yksikkö, 75 % THL- saattohoitopassi, x % vanhuspalvelujen hoitohenkilöstöstä Liikuntaneuvonnan asiakasmäärä <u>Tilanne 2025: Liikuntaneuvontaa kehitetään yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa.</u>
4. ASUMINEN JA IKÄYSTÄVÄLLINEN YMPÄRISTÖ		
TAVOITE	TOIMENPITEET	MITTARIT
Asuntokannan kehittäminen (Kaupungin strategia, kohta 2)	Kehitetään asuntokannan monipuolisuutta vastaamaan nykyistä paremmin asukkaiden tarpeisiin eri elämänvaiheissa Myötävaikutetaan senioriasumisen toteuttamiseen keskustan läheisyyteen.	Asuntokannan mittarit asunto- ohjelmassa
Turvallinen asuminen	Neuvonta ja ohjaus: Ennakointi. Ohjeistetaan ikääntyviä arvioimaan asuinympäristönsä ja asuntonsa esteettömyyttä riittävän ajoissa. Huomioidaan rakentamisessa kestävän asumisen teemat: esteettömyys, muuntojoustavuus, monipuolisuus,	Asumisneuvonta ja sen liittäminen myös palvelutarpeen arviointiin. Varmistetaan kodinmuutostyöt kotona asumisen yleistyessä <u>Tilanne 2025: Asumisneuvonta (palvelukoordinaattori) siirretty sivistyksen ja hyvinvoinnin toimialalle 2025. Huom. ARA-kohteiden myynti jatkossa.</u>

Ikäystävällinen ympäristö:	sujuva arki, kestävien valintojen helppous, energiatehokkuus Huomioidaan kuntalaisten kiinnostus yhteisölliseen asumiseen. Elinympäristön ja liikenteen turvallisuus, penkit, helppokulkuisuus, puistot, puutarhat, osallistavaa nähtävää ja seurattavaa ulkona.	Yhteistilat ja yhteinen toiminta, esteettömyys. LISÄYS: Kauniaisten ympäristöstä, reiteistä ja kulttuurikohteista tehdään audio-opastuksia (kuten museoiden lainattavat kuulokkeet), joita voi lainata kirjastosta.*
--	--	---

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2024–2025 (KV 17.6.2024 § 30)

OPPIMINEN

Strategia: Kuntalainen keskiössä ”Kaikki mukaan”

1. Tavoite: Eheä oppimispolku tulevaisuuteen: Jokaisella lapsella ja nuorella on mahdollisuus oppimiseen, jatko-opintoihin ja työllistymiseen

Toimenpide	Teot	<u>Tilanne 2025:</u>
1.1 Vahvistamme lasten läsnäoloa koulussa ja lisäämme kouluun kiinnittymistä	Kouluun kiinnittymisen poissaolomalli Lasten läsnäoloa seurataan oppilas-koulu- ja kuntatasolla. Varhaiskasvatus ja esiopetus seuraavat myös poissaoloja ja tarvittaessa ottavat ne puheeksi huoltajien kanssa. Painopisteenä ennaltaehkäisevä toiminta ja mieluista tekeminen koulupäivän jälkeen (Granimalli ja iltapäivätoiminta) Laadukkaiden ja oikea-aikaisten varhaisen tuen toimintamallien käyttöönotto, kuten vahva yleinen tuki koulussa Vahvan tuen tarjoaminen paljon poissa oleville oppilaille, esimerkiksi Portti-toiminta Poistetaan harrastamisen esteitä ja nähdään harrastamisen merkitys ryhmäytymisessä ja osallisuudessa.	-Kouluun kiinnittymisen malli on käytössä- lasten läsnäoloa seurataan. -Granimallia kehitetään vuosittain vastaamaan paremmin lasten ja nuorten toiveita. -Yleistä tukea kehitetään kouluissa. Huom. Oppimisen tuen uudistus 2025. -Hyvinvointivalmentaja, etsivä harrastustyö, molemmissa yläkouluissa.

1.2 Varmistamme monipuolisten oppimisympäristöjen avulla jokaiselle mahdollisuuden oppimiseen ja hyvinvointiin, edistäen samalla yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa	Tunnistetaan erilaiset oppijat ja rakennetaan kaikkia oppilaita tukevia oppimisympäristöjä Resursoidaan tarpeenmukaiseen ja oikea aikaan tukeen lasten oikeus osallisuuteen ja mielipiteen ilmaisuun huomioiden Yleisen tuen vahvistaminen Kotouttamispolku ruotsin kielellä Rakennetaan koulupäivää hyvinvoinnin tukena, harrastustoimintaa tarjotaan koulupäivän yhteyteen (Granimalli)	<u>Tilanne 2025:</u> -Toimintakulttuuria kehitetään kouluissa jatkuvasti, huom., oppimisen tuen uudistus 2025. -Kauniainen tukee ruotsinkielistä kotoutumista, ja seuraa jatkuvasti mahdollisia kehittämishankkeita aiheeseen liittyen. Huom. Integration på svenska-Hanke 2025-2026 ja palvelukoordinaattorin siirto sivistyksen ja hyvinvoinnin toimialalle. -Granimallia kehitetään lasten toiveita kuunnellen -Hyvinvointivalmentajat yläkoulut
--	--	--

1.3 Yksilöllisellä ja tarpeenmukaisella tuella, tarjoamme jokaisella mahdollisuuden kasvuun, oppimiseen ja työllistymiseen	Huomiota kiinnitetään siihen, että lapset ja nuoret ja perheet tulevat kohdatuksi yksilöllisesti arjessa. Vahvistetaan kohtaavaa toimintakulttuuria lisäämällä lasten ja nuorten kanssa toimivien ammattilaisten kohtaamistaitoja. Varhaiskasvatuksessa ja kouluissa vähennetään hyvinvointi- ja oppimiseroja vieraskielisten ja suomea tai ruotsia äidinkielenään puhuvien lasten ja nuorten välillä. Varhaiskasvatuksessa ja opetuksessa varmistetaan resurssi vieraskielisten lasten ja nuorten kotoutumiskielen taitojen ja valmiuksien tavoitteelliseen kehittämiseen, sekä seurataan siinä onnistumista. Kieli- ja kulttuuritietoisien oppimisympäristön jatkuva kehittäminen ja arviointi. Seurantamalli kunnan nuorten jatko-opintopaikkojen varmistamiseksi.	<u>Tilanne 2025:</u> -Kieli- ja kulttuuritietoisien oppimisympäristön kehittäminen jatkuvasti, S2-opettajien ja koulun muun henkilökunnan yhteistyönä.
--	---	---

TURVALLISUUS

Strategia: Kuntalainen keskiössä ”Kaikki mukaan”

2.Tavoite: Kokonaisvaltainen hyvinvointi. Jokaisella lapsella ja nuorella on turvallinen kasvu- ja opiskeluympäristö eikä kukaan jää yksin tai syrjäydy

Toimenpiteet	Teot	
		<u>Tilanne 2025:</u>
2.1 Otamme turvallisuutta haastavat riskitekijät systemaattisesti puheeksi lapsen ja nuoren kasvuympäristöissä ja puutumme niihin.	Tiivistämme nuorisotyön ja koulun yhteistyötä ja tehostamme syrjäytymisvaarassa olevien lasten ja nuorten tunnistamista. Varmistamme, että kouluissa on riittävästi aikuisia ja pyrimme pitämään luokkakoot maltillisena. Panostamme avoimen ja luottamuksellisen ilmapiirin luomiseen lasten ja nuorten kanssa toimiessamme.	Nuorisotyön ja koulujen yhteistyö on säännöllistä, lisäksi koulunuorisotyöntekijät ovat keskeisessä roolissa tunnistamassa syrjäytymisriskissä olevien nuorten tavoittamista. Yhteistyö Granin Lähiavun ja koulujen kesken, koulumummo- ja vaaritoiminta, sekä valokuvausprojektit. Hyvinvointivalmentaja x 1 yläkouluissa. Lisäksi nuorisotalon ja koulujen loma-ajan toimintaa kehitetään tehokkaasti lasten ja nuorten tarpeita paremmin vastaavaksi.

2.2 Vahvistamme lasten ja nuorten elinympäristöjen turvallisuutta.	Henkilöstöllä on riittävästi ehkäisevän päihdetyön osaamista (EHYT ry. yhteistyö). Toteutamme kyselyn lapsille ja nuorille turvattomista tilanteista ja paikoista. Luodaan turvallisia, viihtyisiä, esteettömiä, sekä myös matalalla kynnyksellä lähestyttäviä liikunta- ja kohtaamispaikkoja. Huolehditaan, että suunnitelmat lasten ja nuorten suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä ovat osa kaikkien lasten ja nuorten kanssa toimivien perehdytystä (koulumatkat huomioiden, liikenneturvallisuus) • Koulut: 14 toimenpidettä • Varhaiskasvatuksessa: Kiusaamisen ehkäisy ja puuttumisen suunnitelma	<u>Tilanne 2025:</u> -Koulut tekevät tiivistä yhteistyötä EHYT ry: kanssa joka lukuvuosi. -Kiusaamisen vastaisen päivittäminen, sekä kaupungin alueelle yhtenäinen malli kiusaamisen vastaiseen työhön, kiusaamisen asiantuntijan palkkaaminen 2025, OPH-rahoitus 2025–2027. -Suunnitelma lasten ja nuorten suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä päivitetään 2025-2026 yhdessä koulujen kanssa.
2.3 Digitalisaation myötä on noussut esiin uusia turvallisuutta haastavia riskitekijöitä lasten ja nuorten kasvuympäristöissä. Käsitlemme näitä riskejä lasten ja nuorten kanssa systemaattisesti ja puutemme niihin aktiivisesti digitaalisen ympäristön asettamien haasteiden ymmärtämiseksi ja ratkaisemiseksi.	Vahvistetaan kriittistä medianlukutaitoa ja tarkastellaan digilaitteiden hyödyntämistä osana opetusta myös kriittisesti. Erityistä huomiota kiinnitetään digitaalisten lieveilmiöiden (Some-kiusaaminen, digiriippuvuus, some-ahdistus) vaikutuksiin. Ehyt ry yhteistyö liittyen digitaitoihin.	<u>Tilanne 2025:</u> -PAUSE-hanke, suomenkielisen yläkoulun älylaitesäännöt, kevät 2025. -Ehyt ry. yhteistyö on jatkuvaa -Uusi perusopetuslaki, kännykän käytön rajoittaminen koulupäivän aikana.

TERVEYS

Strategia: Kuntalainen keskiössä ”Kaikki mukaan”

3. Tavoite: HYTE-työ. Lasten ja nuorten terveyttä edistetään ennaltaehkäisevästi

Toimenpiteet	Teot	Osallistujat
3.1 Vahvistamme lasten ja nuorten terveellisiä elämäntapoja yhteistyössä kotien ja eri hallinnonalojen kanssa jatkumollisesti	Liikkuva koulu–ohjelma ja liikkumiseen kannustava koulun- ja päiväkodinpiha. Kehitetään varhaiskasvatusyksiköiden ja oppilaitosten ruokailua kokonaishyvinvointia tukevalla tavalla ja tarkastellaan mahdollisuutta ruokailun pidentämiseksi. Rakennetaan yhdenvertaisia mahdollisuuksia mielekkääseen vapaa-aikaan ja harrastamiseen (Ganimalli, koulujen välitunti välinelainaamot). Vahvistetaan riskiryhmiin kuuluvien lasten ja nuorten ohjautumista harrastuksiin. Kauniaisissa pyritään lisäämään kävelyn ja pyöräilyn osuutta kunnan sisäisillä matkoilla esimerkiksi pyörätelineiden lisäämisen avulla. Move-tuloksia hyödynnetään koulujen yhteisöllisessä hyvinvointityössä. Varmistamme, että lapset ja nuoret käyttävät internetiä turvallisessa ympäristössä, joka suojaa heitä haitallisilta sisällöiltä ja uhilta.	<u>Tilanne 2025:</u> -Runkolukittavia pyörätelineitä lisätty kaikille liikuntapaikoille, ja osassa paikoista (Frisbeegolf radan parkkipaikka ja keskusurheilukenttä) on myös katokselliset telineet. -Suomi liikkeelle -ohjelman kehittämisavustusten haku liikuntaneuvontaan. Hanke on suunniteltu edistämään liikuntaneuvontaa Kauniaisissa yhteistyössä kunnan ja Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen kanssa, kattaen kaikki ikäryhmät. -Suomen- ja ruotsinkielisen perusopetuksen yläkoulujen hyvinvointivalmentajat Liikkuva koulu ja Move! -hankerahoituksella 2025 kesään asti. Päämääränä on vakiinnuttaa yläkouluihin liikunnallinen toimintakulttuuri ja samalla kehittää vähän liikkuvien fyysisen toimintakyvyn seurantaa. Hankkeen kohderyhmänä ovat erityisesti nuoret, jotka ovat syrjäytymisvaarassa ja liikkuvat liian vähän. Tavoitteena vakiinnuttaa toiminta. - Uimahallin lisääminen Kaikukortti-kohteeksi keväällä 2025. Kaikukortin tavoitteena on parantaa taloudellisesti tiukassa tilanteessa olevien nuorten, aikuisten, perheiden ja ikäihmisten mahdollisuuksia osallistua kulttuurielämään ja harrastaa taiteen tekemistä ja liikuntaan osallistumista. -Jatkuva valistus liittyen sosiaalisen median ja internetin haittavaikutuksiin. -Silja Kosolan luento tammikuu 2025 -Positiivinen diskriminaatio Ganimallin kerhojen kohdalla, sekä etsivä harrastustyö.

3.2 Meillä lapset ja nuoret saavat tukea arjen hallintaan ja itsesääätelyyn kasvu- ja oppimisympäristöissään	Tunne- ja kaveritaitojen polku – työkalu. Kiusaamisen vastainen ohjelma kouluissa ja varhaiskasvatuksessa, sekä kiusaamisen vastaisen työn ulottaminen myös urheiluseuroihin. Panostetaan siihen, että lapset ja nuoret löytävät matalalla kynnyksellä erilaiset vaihtoehtoiset keskustelukanavat (esim. Sekasin-Chat, Apuu-Chat, "Ärligt talat" ja kyselypalvelu "Våga fråga" nuorille). Kannustetaan lapsia ja nuoria, sekä perheitä terveelliseen ruutuaikaan ja digitaaliseen tasapainoon. Valistetaan huoltajia ja lapsia, sekä nuoria ruutuajan vaikutuksesta keskittymiseen, oppimiseen, sekä hyvinvointiin.	<u>Tilanne 2025:</u> -Lasten ja nuorten mielenterveyden edistäminen yhteistyössä paikallisten seurojen ja Mieli ry:n kanssa. Vuonna 2025 tavoitteena saada kaikki kaunialaiset seurat mukaan toimintaan. Kauniainen on edelläkävijä seuratoiminnassa tapahtuvan mielenterveyden edistämisessä. - Sekasin-Chat, Apuu-Chat, "Ärligt talat" ja kyselypalvelu "Våga fråga" nuorille), infottu myös Wilmassa, ja löytyvät kaupungin nettisivuilta -Valistetaan perheitä terveellisestä ruutuajasta ja esimerkiksi älypuhelimien hankinnasta. (LUVN-yhteistyö)
3.3 Vahvistamme lasten ja nuorten mielen hyvinvointia ja turvaamme tarpeita vastaavat opiskeluhuollon palvelut kaikille	Hyvinvointiopetus (työkaluja oman hyvinvoinnin edistämiseen) perusopetuksessa. Mielen hyvinvointitaitoja opetetaan lukiossa. Opettajien kouluttaminen mielen hyvinvointitaitoihin. Kehitetään edelleen yhteistyö hyvinvointialueen kanssa opiskeluhuollon toteuttamiseksi.	<u>Tilanne 2025:</u> -Hyvinvointiopetus jatkuu edelleen kouluissa. -Opiskeluhoitoa kehitetään edelleen yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa, esimerkkinä kehittäjäoppilaitos-yhteistyö 2025

OSALLISUUS

Strategia: Kuntalainen keskiössä ”Kaikki mukaan”

4. Tavoite: Avoin Grani, lapsen oikeudet kunnassa toteutuvat ja lasten ja nuorten osallisuus hyvään ja onnelliseen elämään turvataan

Toimenpiteet	Teot	Osallistujat
4.1 Vahvistetaan lasten ja nuorten mahdollisuuksia osallistua palveluiden ja toiminnan suunnitteluun	Hyödynnetään kohtaamispaikkoja, kuten nuorisotalo, perhekahvilat, avoin perhetoiminta, kirjasto, kansalaisopisto, uimahalli, kulttuuriesitykset ja ottelut) Lisätään lasten ja nuorten sekä heidän perheidensä osallisuutta; oppilaiden ja vanhempientoimikunnan aktiivinen mukaanotto toiminnan suunnitteluun Lasten ja nuorten näkemykset otetaan huomioon heitä koskevassa päätöksenteossa • Mahdollistetaan lapsille ja nuorille myös anonyymi palautteenantokanava Vahvistetaan päätöksenteon ennakkoarviointia (EVA) varsinkin lapsiin ja nuoriin kohdistuvien päätösten valmistelussa.	<u>Tilanne 2025:</u> -Avoin perhetoiminta siirrettiin nuorisotalolle. Tarkastellaan yhtymäkohtia hyvinvointityön tulosalueen kanssa, keskeistä LANUPE-hyvinvointityön kehittäminen Kauniaisissa. -LAVA-mallia kehitetään Kauniaisissa 2025 poikkihallinnollisesti. -UNICEF-Lapsiystävälliseen kunta malliin pyritään hakeutumaan 2025. Päätökset mukaan pääsystä tulevat joulukuussa 2025. -Nuorisovaltuuston toimintaa kehitetään 2025, toimintasääntö päätöksentekoon Kaupunginhallitukseen marraskuussa 2025. -Anonyymi palautteenantokanava ei ole käytössä Kauniaisissa.

4.2 Kauniaislaisilla nuorilla on mahdollisuus omaehtoisen toiminnan kokeiluihin	Kaupunkilaisten osallistaminen kaupungin päätöksentekoon, alueiden ja palveluiden kehittämiseen mm. asukastilaisuuksien, - kyselyiden ja kumppanuuspöytien kautta. Osallistuva budjetointi erikseen nuorille. Lasten ja nuorten vaikuttajaelin kouluissa (Oppilasparlamentit) Oppilaiden ja vanhempientoimikunnan aktiivinen mukaanotto koulun toiminnan suunnitteluun. Nuorisovaltuuston toiminnan uudelleenarviointi.	<u>Tilanne 2025:</u> -Asukasraateja kehitteillä 2025, avoin asukasraati marraskuussa 2025. Pysyvä käytäntö vuodesta 2026. Huom. Strateginen tavoite. -Osallistuva budjetointi 2025, osa summasta meni NUVA:n päätettäväksi vuonna 2025: Leffailta. -Manimiitti 2025 mahdollistaa nuorille omaehtoisen toiminnan kokeilut ja Manimiitti tulee jatkumaan vuonna 2026. -NUVA:n ja oppilasparlamenttien yhteistyötä kehitetään 2026. -Kouluyhdistysten hyödyntäminen yhteisöllisessä työssä, edustaja myös opiskeluhuollon ohjausryhmässä.
---	--	---

IHMISSUHTEET

Strategia: Kuntalainen keskiössä ”Kaikki mukaan”

5. Kokonaisvaltainen hyvinvointi-Jokaisella lapsella ja nuorella on mahdollisuus onnellista elämää tukeviin ihmissuhteisiin, jotka vastaavat hänen tarpeitaan ja toiveitaan

Toimenpiteet	Teot	
5.1 Tunne- ja vuorovaikutustaitoja edistetään ja yhteisöllisyyttä tuetaan	Hyvinvointiopetus Rakennetaan yhteisöllisyyttä ylisukupolvisesti (Koulumummo- ja vaaritoiminta) Vahvistetaan lasten ja nuorten kasvuympäristöissä systemaattisesti ja suunnitelmallisesti tunne- ja vuorovaikutustaitoja: Tunne- ja vuorovaikutustaitojen sekä vertaistuen rakenteissa olevat toimintamallit • Huomaa hyvä! -materiaali • Positiivinen pedagogiikka Kielikaverit varhaiskasvatuksessa monikielisen lapsen ryhmäytymistä ja osallisuutta tukemassa Vahvistetaan ryhmäytymistä entisestään, ja kiinnitetään siihen huomiota varsinkin koulupolun alussa Tunnistetaan puhelimen haittakäyttö kaikissa kouluissa ja pyritään yhdessä luomaan sellaista asenneilmapiiriä, joka tukee puhelimen käyttörajoituksia koulupäivän aikana kaikilla kouluasteilla.	<u>Tilanne 2025:</u> -Koulumummo ja vaaritoimintaa on kehitetty edelleen vuonna 2025, yhteistyö GLA:n kanssa. -Positiivinen pedagogiikka ja Huomaa Hyvä on käytössä varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa. -Puhelimen haittakäyttöön puuttumista kehitetään kouluissa jatkuvasti. -Kielikaverit hanke on päättynyt -Hyvinvointiopetus opetussuunnitelman mukaisesti -Koulumummo- ja vaaritoiminta jatkuu

5.2 Rakennetaan kattava tuki vanhemmuuden eri vaiheisiin näyttöön perustuvia toimintamalleja ja vertaistukea hyödyntäen	Vanhemmuuden tuki näyttöön perustuvilla toimintamalleilla: 1. Avoin perhetoiminta, 2. Järjestöjen ja seurakuntien ryhmät Erityistä huomiota kiinnitetään vanhemmuuden tukemiseen ja haastavassa elämäntilanteessa olevien perheiden tunnistamiseen Kehitetään vanhemmuuden tukea koulutuksellisissa nivelvaiheissa, 1lk ja 7lk siirtyessä. Vahvistetaan perheiden ryhmäytymistä aina lukuvuoden alkaessa ja tuetaan huoltajia yhteisten sääntöjen ja toimintatapojen sopimisessa.	Tilanne 2025: -Avoin perhetoiminta siirretty nuorisotalolle.
---	--	---

KESTÄVÄ KEHITYS

Strategia: Turvallinen, vihreä kävelykaupunki ”Resurssiviisas Kauniainen”

6. Tavoite: Tulevaisuus tehdään nyt. Edistämme jokaisen lapsen ja nuoren mahdollisuutta kestävään tulevaisuuteen.

Toimenpiteet	Teot	
6.1 Luomme vihreitä ja kestäviä leikkipaikkoja ja oppimisympäristöjä, jotka tarjoavat lapsille ja nuorille mahdollisuuden oleilla, leikkiä ja oppia luonnossa.	Kestävän kehityksen tavoitteet ovat osa sekä opetusta että varhaiskasvatusta. • Lasten ja nuorten osallisuuden vahvistaminen esimerkiksi kasvisruokatarjoilussa • Keskustellaan ikätasoisesti kestävän kehityksen asioista lasten ja nuorten kanssa • Otetaan esimerkiksi kierrätys luontevaksi osaksi toimintaa Luontoa hyödynnetään oppimisympäristönä ja mahdollistetaan tasa-arvoinen luonnossa virkistäytyminen lapsille ja nuorille, liikuntarajoitteisille ja maahanmuuttajille. Hyödynnetään Kierrätyskeskuksen ja Haltian tarjontaa kestävyyskasvatuksessa ja opetuksessa	Tilanne 2025: - Yhdyskuntatoimi haki yhteistyössä liikuntapalveluiden kanssa Suomi liikkeelle -ohjelman avustusta kuntien lähivirkistysalueiden kunnostukseen ja kehittämiseen. Tarkoituksena edistää kuntalaisten monipuolista liikkumista luonnossa tukien hyvinvointia. - Kauniaisten suojelu- ja puistoalueille on hankittu uudet opasteet. Hankkeessa on alusta asti huomioitu myös näkövammaiset ulkoilijat, ja hankkeen suunnittelussa on kuultu Kauniaisten vammaisneuvostoa. Opasteissa käytetään monia eri tekniikoita, kuten kohokarttoja ja pistekirjoitusta. Lisäksi opasteissa on QR-koodeja, jotka ohjaavat käyttäjät Kauniaisten kaupungin verkkosivuille, missä infotekstejä voi lukea ja kuunnella yhdeksällä eri kielellä, mikä tekee tiedosta saavutettavaa myös heille, jotka eivät puhu suomea tai ruotsia

6.2 Edistämme oikeudenmukaisuutta ja tasa-arvoa kaikilla yhteiskunnan tasoilla	Kiinnitetään erityistä huomiota monikielisten lasten ja nuorten kielen oppimiseen ja kouluun kiinnittymiseen Toivon ja resilienssin vahvistaminen osana kestävyyskasvatusta Luodaan tiloja ja tapahtumia, jotka kunnioittavat eri kulttuurien ja taustojen edustajien identiteettiä ja osallisuutta ja mahdollistetaan eri kieliryhmien yhdessä tekeminen luontevasti. Tarjotaan monikielisiä ja monikulttuurisia palveluita ja resursseja, jotka tukevat lasten ja nuorten kielellistä ja kulttuurista kehitystä. (Monikielinen viestintä, omankielisten kirjojen tarjoaminen lapsille ja nuorille) Eteiskirjastotoiminta varhaiskasvatuksessa, sekä kirjaston palveluiden jalkauttaminen kouluihin, ja molemmissa monikielisen materiaalin huomioinen Toimivat opetusjärjestelyt ja henkilöstön monikulttuurisuusosaamisen vahvistaminen	<u>Tilanne 2025:</u> -Selkokielistä viestintää kehitetään edelleen. -Eteiskirjasto toiminta ja yhteistyö koulujen, varhaiskasvatuksen ja kirjastopalveluiden kanssa käynnissä. - Kirjastosta on mahdollista vuokrata välineitä liikkumisen edistämiseen, kuten kävelysauvat, roskapihdit, retkiluistimet ja shakkinappulat. – Kirjasto tarjoaa ja esittelee monipuolista liikkumista edistävää kirjallisuutta, lajitekniikkaoppaista urheilijaelämäkertoihin ja retkeilyoppaisiin. – GriFK Fotboll lahjoittaa pari kappaletta edustusjoukkueen kausikortteja kirjastoon, mitä voi maksutta lainata yksittäisiin ottelutapahtumiin
--	--	---

Kotoutumisen edistämisen ohjelma 2024–2025 (KV 20.5.2024 § 15)

Kaupunkistrategia 2022–2030: Kuntalainen keskiössä ”Kaikki mukaan”			
Kotouttamisohjelman 2024–2025 painopistealue: Kokonaisvaltainen hyvinvointi			
<i>Vanha taulukko (12.2.2024 3 §): Terveys- ja perhepalvelut, kotoutumispalvelut ja aikuissosiaalityö hyvinvointialueella, monitoimijainen yhteistyö kotoutumisen edistämässä, kotoutumisen seuranta</i>			
Toimenpide	Teot	Seuranta ja arviointi	Tilanne 2025:
1.1 Matalan kynnyksen ohjaus ja neuvonta 1.2 Hyvinvoinnin ja osallisuuden edistäminen	Alkukartoitus ja kotoutumissuunnitelma, sekä kunnan ohjaus ja neuvonta Perusopetus ja varhaiskasvatus Tunne- ja vuorovaikutustaitojen tukeminen varhaiskasvatuksessa ja kouluissa Hyvinvointiopetus Seurakunnan palvelut Ystävätoiminta Koulujen, nuorisopalveluiden ja liikuntapalveluiden järjestämä vapaa-ajan toiminta Monikieliset satutunnit Järjestetyt mahdollisuudet hyödyntää kaupungin tiloja omatoimiseen kuntoiluun Harrastamisen esteiden poistaminen Granimalli Järjestöt ja yhdistykset Paikalliset yhdistykset	Toteutuneet alkukartoitukset ja kotoutumissuunnitelmat, lkm Kouluterveyskysely Hyvinvointiopetukseen osallistuneet, % Henkilöstön täydennyskoulutukset, kpl	-Palvelukoordinaattori kevät 2025 -Tunne- ja vuorovaikutustaitojen tukeminen varhaiskasvatuksessa ja kouluissa, sekä Hyvinvointiopetus jatkuu. -Hyvinvointivalmentajat x 2 yläkoulut -Etsivä harrastustyö - Järjestöavustusten kriteereiden uudelleentarkastelu hyvinvointia ja terveyttä edistävien järjestöjen ja yhdistysten kohdalla, kyllä/ei , HYTE-avustus 2025 -Yhdyspinnat toimivat.

1.3 Kunnan ja eri viranomaisten yhteistyörakenteet	Tjejvillan, Tyttöjen talo	Järjestöavustusten kriteereiden uudelleentarkastelu hyvinvointia ja terveyttä edistävien järjestöjen ja yhdistysten kohdalla, kyllä/ei	-Työllisyysalue on toiminnassa, samoin kotoutumisyhteistyö Espoon kanssa, huom., Palvelukoordinaattori kevät 2025.
	Koto-Espoo Luckan	Hyte-yhdyspinnat, on/ei ole	
1.4 Toimivat yhdyspinnat kunnan ja hyvinvointialueen tehtävissä	Yhdyspintojen rakentaminen hyvinvointialueen kanssa (työllisyys, kotouttaminen)	Toimivat yhteistyörakenteet työllisyyden ja kotoutumisen tavoitteiden etenemiseksi on/ei ole luotu	

Kaupunkistrategia 2022–2030: Kuntalainen keskiössä ”Kaikki mukaan” Kotouttamisohjelman 2024–2025 painopistealue: Oppiminen ja kulttuurinen kohtaaminen <i>Vanha taulukko (12.2.2024 3 §): Varhaiskasvatus, perusopetus, kansalaisopisto</i>			
Toimenpiteet	Teot	Seuranta ja arviointi	<u>Tilanne 2025:</u>
2.1 Lasten ja perheiden osallisuuden vahvistuminen hyödyntäen menetelmiä, joissa lasten ja perheiden yksilölliset tarpeet ja kulttuurinen moninaisuus huomioidaan	Tulkinkäyttö Hyvä alku/En bra start -tapaamiset Kieli- ja kulttuuritietoinen opetus ja oppimisympäristö Monikieliset huoltajailat Varhaiskasvatuksen aloituspaketti juuri Suomeen muuttaneille	Tulkkipalvelut käytössä Hyvä alku/En bra start -tapaamiset, lkm Kielipeda-työväline käytössä henkilöstöllä, on/ei Muuta kuin suomea tai ruotsia äidinkielenään puhuvien huoltajien osallistumisaste huoltajailtoihin ja huoltajille suunnattuihin tapahtumiin (%)	-Tulkkipalvelut ovat käytössä. - Monikielistä huoltajailtaa ei ole tänä vuonna järjestetty. Aiempina vuosina näitä on järjestetty yksi syyslukukaudella.

		Varhaiskasvatuksen aloituspaketti tehty/ei tehty	
2.2 Vanhemmuuden tukeminen	Tiedotetaan lapsiperheiden palveluista ja luodaan mahdollisuuksia perheiden väliselle tutustumiselle Hyödynnetään tulkkauspalveluita kommunikaatiossa ja päivittäisessä vuorovaikutuksessa muun muassa kuvatukea	Materiaalit liittyen kasvatukseen ja lapsiperheiden palveluihin, kpl Perheiden kohtaamista edistävät tilaisuudet, kpl Varhaiskasvatusyksiköiden viestintää tarkastellaan monikielisestä näkökulmasta, kyllä/ei	-Tulkkipalvelut ovat käytössä -Selkokielinen esite harrastusmahdollisuuksista, kevät 2026
2.3 Suomen ja ruotsin kielen monipuolinen kielenopetus	Järjestetään kielenopetusta kansalaisopistossa ja yhteistyötahojen toimesta (mm. Omnia) sekä tiedotetaan niistä aktiivisesti	Kurssien ja kieliryhmien määrä ja osallistujat, lkm	-Kieltenopetusta on kunnassa saatavilla (kansalaisopisto, GLA-Toisto) -Tarkastellaan yhteistyötä paikallisen toimijan kanssa vuodesta 2026
2.4 Avoimen perhetoiminnan hyödyntäminen	Tiedotetaan lapsiperheiden palveluista ja luodaan mahdollisuuksia perheiden väliselle tutustumiselle Tiedotetaan aktiivisesti ja monikielisesti avoimesta perhetoiminnasta Ylläpidetään keskustelua erilaisista kasvatuskulttuureista luonnollisena osana toimintaa	Lapsiperheiden palveluista monikielinen tiedote tehty/ei tehty Avoimen perhetoiminnan vieraskieliset perheet, lkm Palautekyselyt toiminnan yhteydessä Vanhemmuuden tuen toimintamallit, toteutuminen ja saavutettavuus	-Lapsiperheiden palveluista ja tapahtumista tiedotetaan sekä paikan päällä että sosiaalisen median kanavissa (Facebook ja Instagram). Avoimessa perhetoiminnassa vanhemmat voivat jakaa ajatuksiaan, tutustua toisiinsa ja viettää aikaa rennossa ilmapiirissä. Vapaa leikki ja ohjatut tuokiot luovat luontevia tilanteita vuorovaikutukselle ja yhteisöllisyydelle. - Avoimen perhetoiminnan vieraskieliset perheet, lkm, 5 kpl - Kävijäkysely toteutettu helmikuussa - Kirjastossa ja neuvolassa on mainokset avoimesta perhetoiminnasta sekä suomeksi, ruotsiksi että englanniksi. Nuorisotalon, Uuden paviljongin, Petran ja

			uimahallin mainostauluilla pyörii mainos avoimesta suomeksi ja ruotsiksi. Avoimen somessa päivitykset kirjoitetaan suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi. - Vanhemmilla mahdollisuus osallistua keskusteluun, jakaa ajatuksia ja saada vertaistukea/ vinkkejä. Ollaan kiinnostuneita kuulemaan jokaisen ajatuksia ja näkemyksiä, edistetään avointa ja kunnioittavaa ilmapiiriä. - Avoimessa perhetoiminnassa vanhemmat saavat vertaistukea, ohjausta ja neuvontaa arjen kysymyksiin. Toimintaa rikastavat asiantuntijavierailut, lauluhetket ja muu ohjelma, jotka tukevat vuorovaikutusta ja yhteisöllisyyttä. Toiminta on maksutonta, kaikille avointa ja helposti saavutettavissa – tiedotus tapahtuu somessa ja paikan päällä.
2.5 Kulttuurinen moninaisuus osana varhaiskasvatuksen, esiopetuksen ja koulujen arkea tukee kaikkien lasten osallisuutta ja hyvinvointia	Järjestetään henkilöstökoulutusta kielellisestä ja kulttuurisesta moninaisuudesta Kieli- ja kulttuuritietoinen opetus ja oppimisympäristö Kehitetään pedagogisia ratkaisuja tukemaan kaikkien oppilaiden oppimista	Henkilökunnan täydennyskoulutus, kpl KieliPeda-työväline osio 1 muokattuna perusopetuksen tarpeisiin Oman äidinkielen opetukseen osallistuneiden määrä Sekä ala- että yläkoulussa tarjotaan inklusiivista valmistavaa opetusta	-Opettajille järjestettiin moninaisuuskoulutusta veso-päivän yhteydessä. - Kielipeda-itsearviointi-työkalu ei ole vielä käytössä, mutta muokattu perusopetuksen tarpeisiin. - Sekä ala- että yläkoulussa tarjotaan inklusiivista valmistavaa opetusta - Kehitystyö on alussa. Mm. tuntimerkintöjen ymmärrettävyydestä on käyty keskustelua.

	Kehitetään edelleen tiedottamista selkokielisesti ja monikielisesti Koulujen ryhmäytymistoimintaa kehitetään edelleen kulttuurinen moninaisuus huomioiden Oikea-aikainen ja yksilöllinen tuki kaikille oppilaille Eteiskirjastotoiminta varhaiskasvatuksessa, monikielinen materiaali Koulu-kirjasto-yhteistyön uudet muodot	Koulujen viestintää tarkastellaan selkokielisestä näkökulmasta, kyllä/ei Ryhmäytymistä tukevat menetelmät käytössä /ei käytössä Kouluterveyskysely Eteiskirjastotoiminta varhaiskasvatuksessa, tarjonnan kokonaismäärä ja monikielinen materiaali, % Koulu-kirjasto-yhteistyön volyymit	- Kasavuoren koulukirjastoon pyydettiin kirjoja runsaasti eri kielillä, kun kirjoja siirrettiin sinne kaupunginkirjaston remontin alta. Lainauserät kasvaneet.
2.6 Kaikki alle 25-vuotiaat nuoret toisen asteen opinnoissa tai muun aktivoivan toiminnan piirissä	Opinto-ohjaus Nuorisotakuu Oppilaitosten välinen yhteistyö	Toisen asteen opintoihin tai muuhun aktivoivaan toimintaan siirtyneet Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17–24-vuotiaat % vastaavan ikäisestä väestöstä (3219, Sotkanet) Nuorisotyöttömät % 18-24- vuotiaasta työvoimasta (189, Sotkanet)	-Nuorisotyöttömyysaste 7,2 % (2023 4,2 %) -Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 7,5 % (2022 7,2 %)

Kaupunkistrategia 2022–2030: Kuntalainen keskiössä ”Avoin Grani” Aikaansaava, hyvinvoiva ja resurssiviisaasti tulevaisuutta rakentava, elävästi kaksikielinen ja monikulttuurinen Grani

Kotouttamisohjelman 2024–2025 painopistealue: Mielekäs vapaa-ajan tekeminen ja osallisuus

Vanha taulukko (12.2.2024 3 §): Vapaa-ajanpalvelut, kolmannen sektorin rooli kotoutumisessa

Toimenpide	Teot	Seuranta ja arviointi	Tilanne 2025:
3.1 Kaksisuuntaisen kotoutumisen edistäminen liikunnan, vapaa-ajan ja harrastustoiminnan avulla	Järjestetään matalan kynnyksen liikuntaa, tiedotetaan maahanmuuttajille vapaa-ajan ja harrastusmahdollisuuksista sekä kannustetaan osallistumaan niihin, huomioidaan maahanmuuttajat vapaa-ajan toiminnassa.	Vieraskielisten osuus vapaa-ajan ja harrastustoiminnassa, % Granimallin harrastajamäärät, % Granimallin harrastustoiminnan saavutettavuus Liikunta, Muut ydintoiminnot: Liikkumisryhmiä (TEAvisari): 2024: Kauniainen 67, koko maa 96	-Kohtaamiskahvilat Nuorisotalolla -Selkokielinen esite yhteistyössä seurojen kanssa harrastusmahdollisuuksista kevät 2026.
3.2 Kulttuurien kohtaamisen mahdollistaminen	Järjestetään toimintaa, jonka kautta kantasuomalaisten ja maahanmuuttajien tutustuminen sekä kulttuurienvälinen vuoropuhelu on luonnollista Kaiku-kortti	Toiminta, joka edesauttaa kulttuurien kohtaamista, kpl Kaiku-kortti toiminnan päivittäminen ja myönnetty kortit maahanmuuttaja-asiakkaille	-Kaikukortti toiminta on uudistettu ja kehitetty vastaamaan paremmin palvelutarpeeseen. Uusia jakajatahoja Kauniaisissa, sekä uutena kohteena uimahalli.
3.3 Lasten ja nuorten kotoutumisen ja osallisuuden edistäminen	Ohjataan lapsia ja nuoria kaupungin ja muiden tahojen järjestämään vapaa-ajan ja harrastustoimintaan, järjestetään vapaa-ajan toimintaa koulujen loma-aikoina	Vieraskielisten osuus vapaa-ajan ja harrastustoiminnassa, %	-Selkokielinen esite, yhteistyössä seurojen ja varhaiskasvatuksen kanssa 2026.
3.4 Vieraskieliset aktiivisia osallistujia kolmannella sektorilla ja harrastustoiminnassa	Tiedotetaan mahdollisuuksista liittyä mukaan toimintaan, järjestetään tutustumismahdollisuuksia	Vieraskielisten osuus toiminnassa, %	Dataa ei ole.

3.5 Kielen oppiminen vapaa-ajan tekemisen kautta	Lainataan monipuolisia aineistoja sekä järjestetään kursseja, tilaisuuksia ja tapahtumia, joissa voi harjoitella luontevasti suomen kieltä (kansalaisopiston kurssit, satutunnit ym)	Kirjallisuuden kokonaislainaus per capita Järjestetyt tilaisuudet ja ryhmät, kpl	- Lainattujen kirjojen määrä per vuosi per asukas: 25,69 kpl - Kirjaston järjestämien asiakastapahtumien määrä 2024: 118 kpl
3.6 Osallisuuden edistäminen ja omien voimavarojen tunnistaminen	Rohkaistaan maahanmuuttajia mukaan aktiivisiksi toimijoiksi, järjestetään heille mahdollisuuksia opettaa omasta kulttuuristaan	Järjestetyt tilaisuudet, kpl Välitön, toiminnasta saatu palaute	-Asukasraati syksy 2025 -Maahanmuuttoneuvoston perustamisen selvittely aloitettu, yhdistystahojen kartoitus käynnissä syksy 2025.

Kaupunkistrategia 2022–2030: Avoin Grani, kaikille mahdollistava toiminta Kotouttamisohjelman 2024–2025 painopistealue: Omatoimisuus, työllisyys ja elinvoima <i>Vanha taulukko (12.2.2024 3 §): Työllisyys ja elinvoima</i>			
Toimenpide	Teot	Seuranta ja arviointi	<u>Tilanne 2025:</u>
4.1 Maahanmuuttajien osuus kaupungin henkilöstöstä kasvaa	Hyödynnetään maahanmuuttajien rekrytointiin sopivia malleja, kuten erilaisia työkokeiluja ja oppisopimuskoulutusta sekä palkkatuettuja työpaikkoja, järjestetään vieraskielisille kielenopetusta	Vieraskielisten osuus kaupungin henkilöstöstä, % Vieraskielisille järjestetty täydennyskoulutus, %	Kauniaisten kaupungissa edistetään ja mahdollistetaan monikulttuurinen organisaatio. Käytössämme on ollut työkokeilut, oppisopimuskoulutus mahdollisuudet, palkka- ja työllistämistukimallit, sekä mahdollisuus eri toimialojen palkallisiin sekä palkattomiin työharjoitteluihin. Perehdytyksessä, työhön ohjaamisessa sekä työpaikkakouksissa kielellisyys ja

			kulttuurillisuudet on huomioitu toimialoilla, joissa vieraskielisten osuus on ollut korkea. Vuonna 2024 Kauniaisten kaupunki sai palkinnon oppisopimusohjauksesta. Kaupungissa on järjestetty vuosittain ruotsin ja suomen kielen kielikoulutusta. Vuoden 2024 lopulla vakituisessa palvelussuhteessa olevasta henkilöstöstä äidinkieltään oli suomenkielisiä 64,67 %, ruotsinkielisiä 31,29 % ja muun kuin suomen- tai ruotsinkielisiä 4,04 %.
4.2 Alle 25-vuotiaiden työttömyysaste 0 %	Nuorisotakuu Etsivä nuorisotyö	Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17–24-vuotiaat % vastaavan ikäisestä väestöstä (3219, Sotkanet) Nuorisotyöttömät % 18–24-vuotiaasta työvoimasta (189, Sotkanet)	-Nuorisotyöttömyysaste 7,2 % (2023 4,2 %) -Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 7,5 % (2022 7,2 %)
4.3 Työ- ja kieliharjoittelupaikkojen tarjoaminen maahanmuuttajille kaupungin toimialoilla ja paikallisissa yrityksissä	Rohkaistaan ja neuvotaan kaupungin toimialoja ja yrityksiä harjoittelupaikkojen tarjoamisessa Omnian työpajatoiminta Folkhälsanin harjoittelupaikat	Harjoittelupaikkoja tarjoavat toimialat ja yksiköt, %	-Dataa ei saatavilla -Yhteistyö Omnian kanssa jatkuu -Vuonna 2026 tavoitteena kieliharjoittelijoita kaupungin palveluissa x määrä.
4.4 Koulutuksen ja työllistymisen edellytysten lisääntyminen	Ohjaus Te-toimistoon / kotoutumissuunnitelma	lkm	-Palvelukoordinaattori rekrytoitu 2025 kevät. Yhteistyö Espoon kanssa vahvistumassa.

